gemeente roerdalen

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z22-027173
Onderwerp:	Programmabegroting 2023-2026
Datum:	20 september 2022
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	A.C.A.G. Smits
Gevraagd besluit:	1. De programmabegroting 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2026 vast te stellen; 2. In te stemmen met het investeringsschema 2023-2026 en de hierin opgenomen kredieten voor 2023 beschikbaar te stellen; 3. € 20.000 te onttrekken uit de reserve "toerisme" in 2023 t/m 2026 ten behoeve van het bevorderen van toeristische en culturele activiteiten.
Bijlage(n):	Bijlage 1. Raadsbesluit programmabegroting 2023-2026 Bijlage 2. Programmabegroting 2023-2026 Bijlage 3. Procesbeschrijving behandeling programmabegroting

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Programmabegroting 2023-2026

2. Inleiding

Dit is de eerste begroting in de nieuwe raadsperiode 2022-2026. We hebben de richting die de gemeenteraad met het vaststellen van de Kadernota 2023 heeft bepaald uitgewerkt in concrete doelen en acties. Met deze begroting bepaalt de raad het inhoudelijk en financieel kader voor de ontwikkeling van onze gemeente. Dat doen we in een tijd van grote maatschappelijke opgaven. Denk aan armoede, zorg, bouwen en wonen, stikstofproblematiek, duurzaamheid en het energievraagstuk. Ze staan niet los van elkaar en veroorzaken onrust en onzekerheid, met grote gevolgen voor onze inwoners. We hebben te maken met snel stijgende prijzen en druk op de overheidsfinanciën. Wij willen er als gemeente, samen met onze inwoners en ondernemers, alles aan doen om ervoor te zorgen dat het in Roerdalen goed wonen, werken en leven is én blijft.

We bouwen voort op de meerjarige aanpak om onze inkomsten en uitgaven duurzaam in balans te brengen. Dit doen we met het project Roerdalen in Balans. Dit project bestaat uit drie

deelprojecten; Omvorming sociaal domein, Investeren in duurzaamheid en om te renderen en in control.

3. Veranderingen ten opzichte van de begroting 2022-2025

Er is een aantal zaken veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. De grootste verschillen zijn:

1. Fors hogere accressen voor de jaren 2023-2025 door hogere Rijksuitgaven. De volume accressen zijn ook 'vastgeklikt' voor deze jaren. Tevens betekent het herverdeeleffect welke ingaat vanaf 2023 een netto positief effect voor onze gemeente.
2. Daar tegenover staat dat we komend jaar, zoals al gesteld in de kadernota 2023, gaan indexeren tegen (de huidige uitzonderlijke) inflatie. Waarin we 2,3% inflatiepercentage hanteren voor de exploitatiebudgetten (conform CPB raming maart 2022), 15% voor infrastructurele investeringen (conform stijgingen recente aanbestedingen), 3,6% voor de ontwikkeling loonkosten (conform CPB-raming maart 2022).
3. De MJOP van het gemeentelijk vastgoed is geactualiseerd en ook meegenomen in de meerjarenbegroting. Mede door sterk gestegen prijzen voorzien we structureel aanzienlijk hogere stortingen in de voorziening.
4. Vorig jaar heeft de arbitrage-uitspraak over de Jeugdhulp gezorgd dat het Rijk de komende jaren extra middelen beschikbaar stelt. Er was nog alleen onduidelijkheid over de hoogte van de gelden 2022. Hiervoor is afgesproken dat de gemeenten 75% van de gelden mogen opnemen. Er is nu meer duidelijkheid gekomen. Het Rijk, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat gemeenten 100% van de gelden in de begroting 2023 op mogen nemen. Verder zijn er afspraken gemaakt voor verdere structurele besparingen die de Rijksoverheid gaat bereiken. Aangezien gemeente Roerdalen al forse besparingen heeft geraamd via het project "omvorming sociaal domein", is besloten geen verdere besparingen te ramen in de begroting. Dit houdt in dat gemeente Roerdalen in 2023 en 2024 meer middelen voor jeugdzorg krijgt echter in de jaren 2025 en 2026 een stuk minder.

4. Beslispunten

1. De programmabegroting 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2026 vast te stellen;
2. In te stemmen met het investeringsschema 2023-2026 en de hierin opgenomen kredieten voor 2023 beschikbaar te stellen;
3. € 20.000 te onttrekken uit de reserve "toerisme" in 2023 t/m 2026 ten behoeve van het bevorderen van toeristische en culturele activiteiten.

5. Aanvullende voorstellen

We hebben bij de voorbereiding van de begroting geconstateerd dat voor een aantal ontwikkelingen incidenteel of structureel extra geld nodig is. We benoemen hier de belangrijkste punten:

- Investeren in duurzaamheid

De uitdaging van de klimaattransitie voor Nederland, en ook voor Roerdalen, is komende jaren enorm. Onze ambities worden vertaald in het actieplan duurzame energie 2.0, welke later dit jaar in de raad komt. Om dit plan tot uitvoer te kunnen brengen zijn er daarom extra middelen nodig.
(2024: € 125.000/ 2025: € 450.000/ 2026: € 450.000)

- Niet verhogen afvalstoffenheffing

2022 Is het eerste jaar waarin de nieuwe afval ophaal systematiek in werking is gegaan. De resultaten zijn zeer veelbelovend, onze inwoners scheiden een stuk meer en er wordt fors minder restafval aangeboden. Door achterhaalde uitgangspunten zouden de kosten voor inwoners voor het verwerken van afval echter wel stijgen als we een kostendekkende heffing zouden hanteren. In deze tijd met hoge inflatie waarin inwoners gebukt gaan onder hoge energielasten en duurdere boodschappen is het voorstel de afvalstoffenheffing in 2023 niet te verhogen. Op deze manier kunnen we onze inwoners enigszins ontzien.
Door dit voorstel staan de opbrengsten niet meer in balans met de kosten. Hierdoor voorzien we in 2023 een exploitatietekort van € 132.000. Voor de jaren na 2023 voorzien we wel weer een kostendekkende afvalstoffenheffing.
(2023: € 132.000)

- Gezonde en klimaatbestendige bossen

De klimaatverandering is geen goed nieuws voor onze bossen: niet alleen zijn ze vaker onderhevig aan hevige stormen soms in combinatie met zware regens; er zijn ook veel vaker langere droogteperiodes, vooral in het voorjaar en de zomer. Met de klimaatverandering komen er andere ziekten en plagen. Gemeente Roerdalen heeft ruim 400 hectare bos in bezit, een deel van deze bossen is niet bestand tegen deze klimaatverandering. Het streven is om te zorgen voor veerkrachtige multifunctionele bossen, die om kunnen gaan met een ongewisse toekomst. Het bos van de toekomst maken we nu. Hiervoor moet name gekeken worden naar soorten en herkomst van bomen die beter bestand zijn tegen deze weerextremen.
Hiervoor gaan we maatregelen nemen door o.a:

1. bodemverbetering toe te passen,
2. extra kap en herplant met gemengde boomsoorten
3. structuurvariatie, door gerichte verdunning en verjonging

(structureel €40.000)

- Formatieve consequenties

Vanuit het Rijk komen er steeds meer uitdagingen onze kant op. Tevens merken we dat de werkzaamheden worden ook steeds complexer worden. Voorbeelden zijn de uitdagingen op klimaatverandering en het ruimtelijk domein. Ten slotte heeft gemeente Roerdalen ook nog haar

eigen ambities. Om deze werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren alsook op gewenst tempo is er meer capaciteit nodig. Daarom stellen we voor op verschillende domeinen (tijdelijk of vast) uit te breiden zodat we deze uitdagingen adequaat en tijdig kunnen aangaan.
(2023: € 224.000, vanaf 2024 € 184.000 structureel.)

- Plan van aanpak Houtkempke

Voor de overdracht van de woonwagenlocatie in Sint Odiliënberg moet ten aanzien van privaatrecht (huurcontracten) en publiekrecht (gebruik van de gronden) enkele zaken geregeld worden. In 2023 wordt het plan van aanpak uitgewerkt tot een concreet overzicht van actiepunten. Momenteel is er binnen de organisatie geen capaciteit om dit actiepunt op te pakken. Voor de noodzakelijke juridische kosten en de inhuur van een externe projectleider zijn middelen nodig.
(€ 60.000 incidenteel)

Daarnaast stellen we een onttrekking uit reserves voor:

- € 20.000 te onttrekken uit de reserve "toerisme" in 2023 t/m 2026 ten behoeve van het bevorderen van toeristische en culturele activiteiten.

6. Financiën

We streven als gemeente naar een duurzaam sluitende begroting. Voor de jaren 2023 t/m 2025 voorzien we in een positief saldo.

Voor jaargang 2026 voorzien we op dit moment een negatief saldo. In de jaren 2023 t/m 2025 zijn de volumeaccressen vastgeklikt. Vanaf 2026 heerst er nog veel onduidelijkheid over de berekeningswijze van de Algemene Uitkering (AU). Op dit moment is het accres voor 2026 en verder niet berekend, maar heeft het Rijk deze vastgezet op een stuk lager niveau dan het accres in 2025. Vanwege verwachte ontwikkelingen betreffende de berekeningssystematiek van de AU vanaf 2026 is het voorstel nu niet al teveel nadruk te leggen op het bereiken van een sluitende begroting in 2026.

Om een gezonde financiële huishouding te blijven houden is het project Roerdalen in Balans zeer belangrijk. De besparingen en extra inkomsten die we hebben afgesproken moeten namelijk wel behaald worden om onze huidige financiële huishouding op orde te houden. De meeste financiële winst wordt naar verwachting behaald in 2024.

In vergelijking met de begroting van het voorgaande jaar inclusief de eerste begrotingswijziging van de septembercirculaire is het begrote voor begrote saldo voor 2023 en 2024 verlaagd van € 252.000 naar € 82.000 in 2023 en van € 1.559.000 naar € 2.195.000 in 2024.
Dit is vooral het gevolg van:

1. De accres ontwikkeling van het rijk (voordelig effect);
2. De herverdeling van de Algemene Uitkering (voordelig effect);
3. Hogere stortingen in de voorziening voor het meerjarig onderhoudsplan (nadelig effect);

4. Indexeringen op veel budgetten door inflatie (nadelig effect).

In de onderstaande tabel geven we op hoofdlijnen het verloop van het begrotingssaldo weer.

	2023	2024	2025	2026
Saldo primaire begroting 2022-2025	**-**	**757**	**581**	**313**
Bijstellingen begrotingswijzigingen, bestaond beleid en kadernota				
Vastgestelde begrotingswijzigingen t/m juli 2022	-78	385	421	446
Meerjarige effecten van de Kadernota 2023, Meicirculaire 2022 en Halfjaarrapportage 2022	1.590	2.612	3.365	364
Bijstellingen begrotingswijzigingen, bestaand beleid en kadernota	1.512	2.997	3.786	810
Bijstellingen in begroting 2023				
- Niet beïnvloedbare ontwikkelingen	-289	-279	-219	-189
- Voorstellen bij begroting	-1.162	-1.300	-2.054	-1.452
Begrotingssaldo na ontwikkelingen financieel maarjarig perspectief (begrotingswijzigingen en kadernota)	-1.451	-1.579	-2.273	-1.641
Bijstellingen begrotingswijzigingen, bestaand beleid en kadernota	**62**	**1.418**	**1.513**	**-832**
Mutaties in reserves				
Onttrekking aan reserve Toerisme i.h.k.v. diverse projecten (zie prog. 4)	20	20	20	20
Begrotingssaldo 2023-2026	**82**	**2.195**	**2.114**	**-499**

7. Communicatie

We informeren onze inwoners met een speciale begrotingskrant. Daarin staan een samenvatting van de begroting, de eerste reactie van de raadsfracties en een reactie van het college op de inbreng van de raadsfracties. Deze krant wordt huis aan huis verspreid in de week van de begrotingsbehandeling. Daarnaast nodigen we de Limburger uit voor een gesprek met de wethouders. De begroting wordt na collegebehandeling gepubliceerd op onze internetpagina. Bij de uitvoering van de vastgestelde begroting willen we, waar mogelijk, actief samen werken met onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

8. Planning en uitvoering

We hebben met de gemeenteraad procesafspraken gemaakt over de begrotingbehandeling. Deze afspraken zijn als bijlage 4 bij dit voorstel gevoegd.
We starten met drie begrotingsavonden voor commissie- en raadsleden op 3, 4 en 5 oktober 2022.
Per avond komt een deel van de begroting aan bod in een open gesprek tussen commissie- en raadsleden, portefeuillehouders en ambtenaren.

9. Privacy

Er worden met dit voorstel geen persoonsgegevens verwerkt.

10. (Wettelijk en/of beleidsmatig) kader

Met het vaststellen van deze begroting legt de gemeenteraad de financiële en inhoudelijke kaders voor 2023 vast.

11. Bijlagen

Bijlage 1. Raadsbesluit programmabegroting 2023-2026
Bijlage 2. Programmabegroting 2023-2026
Bijlage 3. Procesbeschrijving behandeling programmabegroting

Sint Odiliënberg, 20 september 2022

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris,	De burgemeester,
J.J.W.M. L'Ortije	mr. M.D. de Boer-Beerta